

L'ARCHE - KORABLJA, MJESTO PATNJE I ZAJEDNIŠTVA

Michel-Marie Reynaud, L'Arche de Cuise, Francuska

Uvod

Posebna mi je radost danas biti s vama. Radostan sam što sam u Hrvatskoj, i to prvi put u svome životu. Nakon Svjetskog nogometnog prvenstva, koje sam pratio putem televizije, vi ste postali zemlja svjetski poznata i uvažavana.

Dužan sam prenijeti vam pozdrave g. Jeana Vaniera, utemeljitelja zajednica L'Arche, koji je zapravo trebao doći i održati ovo predavanje. No zbog spriječenosti zatražio je da ga ja zamijenim.

Možda je dobro da se najprije predstavim: ja sam voditelj zajednice Korablja u mjestu Cuise la Motte [Ku:iz la Mot], u Francuskoj. Mi smo zajednica od otprilike 120 osoba, od kojih su 45 invalidne osobe; živimo u 6 kućanstava, a to su kuće u mjestu. Dvije od njih primaju teške invalide. Imamo i dvije radionice.

Oženjen sam. Moja supruga je Kanadanka i imamo četvero djece.

Mi smo već 25 godina u Korablji.

Izlaganje bih počeo s pripoviješću za koju se nadam da će vam i odmah izraziti bit (srž) onoga što mi živimo. Prije dvije godine k nama je došao otac Brendan kako bi ondje proveo svoju godinu studijskog odmora (année sabbatique). On je irski svećenik, pedesetogodišnjak, koji je obnašao razne odgovorne dužnosti nacionalnih pokreta u Crkvi u Irskoj. Otac Brendan započeo je tu svoju godinu u kućanstvu Surgeon [Süržio], u zajedništvu sa šest teško invalidnih osoba te šest suradnika i suradnica (mladih i manje mladih iz različitih zemalja) koji se njima potpuno posvećuju.

Početak je bio neizrecivo težak za oca Brendana. On je prije bio naučen upravljati, donositi odluke, baviti se intelektualnim radom. U Surgeonu nije imao nikakvu odgovornost, osim što mu je bila povjerena zadaća da uspostavi odnos s Denisom i s Ivanom-Lukom, da ih nahrani,

presvlači i kupa. Prvi mjeseci su bili mučni, no kasnije je počeo osjećati da počinje proživljavati nešto osobito lijepo, skromno, skriveno, nešto što se događa na razini međuodnosa, ljubavi, novi oblik zajedništva s Denisom i s Lukom i preko njih s Isusom.

Po završetku godine (sabbatique) zamolili smo Brendana da iznese svoje doživljaje pred zajednicom. Pri kraju svojega svjedočenja on je počeo plakati od ganuća a potom nam je rekao: "Preko Denisa doživio sam svoje ponovno ređenje za svećenika" (da se tako izrazimo!).

"Denis me je po drugi put zaredio za svećenika", on koji ništa sâm ne zna raditi, ne može ni hodati ni jesti, ni obavljati sam svoje potrebe, ni oprati se, ni govoriti... Nisam očekivao tako snažnu izjavu.

Ovaj doživljaj ima svoj nastavak: Godinu dana kasnije Denisa smo zbog hipotermije (gubljenje normalne tjelesne temperature) morali smjestiti u bolnicu. Na odjelu gdje je boravio njegovo stanje se je iz dana u dan pogoršavalo. Zatražio sam susret sa šefom liječnikom. Imali smo vrlo mučan razgovor. Rekao mi je: "Zašto vi želite da održimo na životu tu osobu koja samo vegetira? Samo gubimo vrijeme." Mi smo odmah preuzeli Denisa i odveli ga u drugu bolnicu, koja pruža manju pomoć i koju mi dobro poznajemo. Tjedan dana kasnije Denis je došao kući izliječen.

Onaj koji je oca Brendana po drugi put zaredio za svećenika, za neke liječnike nije posjedovao nikakvu vrijednost, a treba reći, nema je na žalost ni za većinu naših suvremenika.

Korablja: Preko susreta poziv

Korablja je nastala preko susreta.

Godine 1963. Jean Vanier, koji je u Kanadi predavao filozofiju, došao je u posjet ocu Tomasu Philippeu, koji je prije bio njegov profesor, a poslije je imenovan duhovnikom ustanove od oko 30 osoba s duševnim oštećenjima, u jednom malom mjestu na sjeveru Francuske, Trosly-Breuilu (Trosli-Brej). Dirnula ga je patnja ovih ljudi, patnja povezana s invalidnošću do te mjere da su trajno ovisni o drugima,

ograničeni, no iznad svega patnja što su zbog ove manjkavosti prezreni, odbačeni, smatrani bezvrijednima, ponižavani.

Preko njihove patnje Jean Vanier osjetio je Božji poziv da napusti Kanadu i dođe živjeti u ovo mjesto kako bi prihvatio Rafaela i Filipa, dvojicu ljudi koje su, zbog njihove duševne invalidnosti, njihove obitelji odbacile i smjestile ovamo.

Počeo je živjeti zajedno s njima u jednoj kući.

Bio je to nepovratan korak, u vjeri, nadahnut željom da slijedi Isusa i da živi evanđelje. Ova je mala zajednica postupno rasla i rodila je mnogo drugih zajednica širom svijeta. Danas imamo 105 zajednica Korablje u tridesetak zemalja svih kontinenata.

Jean Vanier je isto tako utemeljitelj pokreta *Vjera i sujetlo*, koji čine zajednice što okupljaju osobe s duševnim smetnjama (oštećenjima), njihove obitelji, njihovi prijatelji, s ciljem međusobnog podupiranja, slavljenja svečanosti, euharistije i redovitog okupljanja na molitvu. I u Hrvatskoj postoji nekoliko skupina pokreta *Vjera i sujetlo*.

Korablja je samo mala kap vode u oceanu, mali znak, nipošto rješenje.

U cijelom svijetu nas ima tek oko pet tisuća. Naše zajednice su slabašne, ranjive, upravo kao što su to i invalidne osobe. Uza sve to, na Susretu novih zajednica u Rimu, o svetkovini Duhova ove godine, Papa je zatražio da Jean Vanier progovori u prisutnosti tri stotine tisuća osoba, uz četiri utemeljitelja mnogo poznatijih pokreta.

U srpnju je nastupio pred osam stotina anglikanskih biskupa, okupljenih u Lambethu, na Sinodi. Što to zapravo znači? Što Duh Sveti želi reći Crkvama preko našega skromnoga iskustva, tako slabašnog, ali i tako lijepog u Korablji.

Siromah nas uči voljeti

To je najvažnije.

Većina suradnika koji žive u Korablji tu su zato što je u određenom trenutku njihova života određena osoba s duševnim poteškoćama dirnula njihovo srce i tako uobličila njihov poziv. Preko patnje te osobe oni su čuli taj poziv, po

uzoru na Mojsija: "Vidio sam jade svojega naroda u Egiptu, nastavi Jahve, i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znane su mi muke njegove. Zato sam sišao da ga izbacim iz šaka egipatskih i odvedem ga iz te zemlje u dobru i prostranu zemlju - u zemlju kojom teče med i mlijeko: u postojbinu Kanaanaca, Hetita, Amorejaca, Perizana, Hivijaca i Jebusejaca. Vapaji sinova Izraelovih dopriješe do mene. I ja vidjeh kako ih Egipćani tlače." (Izl 3,7-10).

Prihvatiti osobe koje su bile odbačene zbog svoje invalidnosti znači ponovno im vratiti njihovo mjesto. Preko naših pogleda, kretnji, riječi, mi im vraćamo njihovo dostojanstvo, ljepotu; pripočiti im da su oni stvoreni na sliku Božju, da su preljubljena djeca Očeva, pozvana živjeti u zajedništvu s Njime i sudioništvovati u njegovoj slavi.

Ovakvo shvaćanje protivi se shvaćanju naših društava, koja u njima vide samo promašena, nekorisna bića koja treba sakriti ili odstraniti (ukloniti).

Prihvatiti invalidne osobe, stupiti s njima u odnos prijateljstva i vjernosti pribavlja nam posebno iskustvo, koje je istodobno lijepo i zahtjevno. Njihova jednostavnost, njihovo povjerenje budi u nama ono najljepše što nosimo u sebi. Ove osobe čine nas jednostavnima, probuđuju u nama osjećaje nježnosti i supatnje.

Istodobno, međutim, one nas i smetaju (uznemiruju), izazivaju u nama strahove, opiranja, našu silovitost.

Svojom zahtjevnosću ove osobe nas prisiljavaju da se suočimo sa svojim ograničenostima, svojim slabostima, svojom nesposobnošću za ljubav; uviđamo golemi raskorak između toga što bismo htjeli živjeti i što doista živimo. To bolno, ponižavajuće iskustvo čini temeljno iskustvo življenja u Korablji.

To sam iskustvo proživio s Klaudijem kad sam bio voditelj poslova u radionici.

Klaudije je bio čovjek bolestan od epilepsije (padavice), hemiplegičar, veoma depresivan i razdražljiv. Osjećao je snažnu potrebu za sigurnošću. Ja sam ga se bojao. Tjelesno je bio mnogo jači od mene. Tijekom godine dana mi smo se fizički obračunavali u radionici. Uz njega sam proživio sve:

dodirnuo sam najdublje ponore osobnih tjeskoba, strahova. Bilo je trenutaka kad sam ga mrzio.

Ja ne znam zašto sam izdržao (zašto se nisam dao) i Klaudije se uz mene osjećao sigurnijim. Postali smo dobri prijatelji.

Upravo preko ovog iskustva, koje je bilo veoma mučno, odlučio sam ostati u Korablji.

Spoznao sam da smo Klaudije i ja od iste ljudske naravi: Osjećamo potrebu za ljubavlju, prihvaćanjem (želimo se osjetiti prihvaćenima), potrebna nam je pomoć u našim ranjivostima, ograničenostima i siromaštvu. Najdublja žed (ljudskog) srca jest da budemo bezuvjetno prihvaćeni, da volimo i da budemo voljeni, da živimo u zajedništvu. Ali ja sam ranjiv i pun sam strahova.

Otkrio sam što znači: "radosna vijest se naviješta siromasima" a ne onima koji se brinu za siromahe.

Siromah, to je i svatko od nas. Otkrio sam da ljubav ide mnogo dalje od odnosa pomoći nekome, jer je to odnos zajedništva među osobama.

Za mene je to zahtjevno jer se bojim odveć bliskog odnosa za koji ne znam kamo će me odvesti. No, ipak Bog me tu čeka.

Pozvani stvoriti zajednicu

Korabljina se zajednica odlikuje iznimnom različitošću.

Neke su važne po brojnosti jer imaju više od stotinu osoba, druge pak imaju samo po dva kućanstva.

Neke su se razvile u velikim gradovima, Kalkuti, Meksiku, Lurdu, druge u seoskim sredinama. Većina od njih prima odrasle invalidne osobe, ali pojedine prihvaćaju i djecu. Neke od zajednica imaju organiziran posao: radionicu, školu, druge ga nemaju. Neke su katoličke, druge su međukonfesionalne ili međureligijske. Upravo se ta različitost susreće u svakoj zajednici, jer jedni uz druge žive i celibatarci i obitelji, katkad redovnici i redovnice, osobe različite po svojoj dobi, podrijetlu, povijesti, kulturi, osjetljivosti.

Za nekolicinu, Korablja je poziv, mjesto darivanja cijeloga svojeg života.

Za druge je to jedno razdoblje, mjesto gdje oni prožive nekoliko mjeseci ili godina, prije nego negdje drugdje nastave svoj put, obogaćeni svime onim što su otkrili u tome životu gdje su dijelili sve sa slabijim od sebe.

U toj različitosti, upravo su invalidne osobe te koje nas drže u (zajedništvu) jedinstvu. One nas pozivaju iz dana u dan da nadidemo to što bi nas moglo suprotstaviti, podijeliti, pozivaju nas da se uvijek iznova usredotočimo na bitno: prihvatiti drugoga takvim kakav on jest, različit od nas, sa svojim sposobnostima ali i sa svojim ograničenjima, poteškoćama, i otkriti da smo bili pozvani na zajedničko poslanje, da nas je Bog darovao jedne drugima kako bismo rasli jedni pomoću drugih i jedni s drugima.

Zajednički život je mjesto gdje se uči otkrivanje različitosti koje nisu prijetnja drugome nego bogatstvo (blago). Težak je to zahtjev. Imamo i mi nesporazuma i radimo mnogo na njihovu uklanjanju.

Osobe s duševnim oštećenjima osjećaju snažnu životnu potrebu za jedinstvom, te nas trajno pozivaju da iznova ustrajno tražimo jedinstvo i da živimo evanđeosku parabolou o zajedništvu koja je upravo zajednica.

Naše zajednice žele biti zajednice otvorene svijetu koji ih okružuje.

Prihvat posjetitelja, posao, sudjelovanje u mjesnim događanjima, suradnja sa zdravstvenim osobljem (psihijatri, liječnici, psiholozi...) sve su to oblici koji omogućuju invalidnim osobama da imaju svoje mjesto u društvu i da mogu oživotvoriti svoje prirodne darove.

Suprotno našim društvima koja se temelje na snazi, moći, kontemplaciji, Korabljinu zajednice utemeljene su na slabaš-nosti. Sveti Pavao nam to dobro izriče u Prvoj poslanici Korinćanima (12,22-25): "Naprotiv, mnogo su potrebni udovi tijela koji izgledaju slabiji. A udove koje smatramo nečas-nijima, okružujemo većom čašću. I s nepristojnima se pristojnije postupa, a pristojni toga ne trebaju. Nego, Bog je tako sastavio tijelo da je posljednjem udu dao izobilniju čast da ne bude razdora u tijelu, nego da se udovi jednako brinu jedni za druge." Temelj (stožer) našega jedinstva jest onaj najmanji, najslabiji među nama i u svakome i svakoj od nas.

Slabašnost razoružava.

Kad smo vjerni svojemu pozivu, ne stavljamo toliko naglasak na kompetentnost, nema rivalstva, ljubomore. Denis, Klaudije, Ivan-Petar pozivaju nas na prisebnost, ljudski odnos, zajedništvo. Često u zajednicu dolazimo poneseni zanosom požrtvornosti, sa željom da podijelimo svoja dobra, znanje, bogatstvo. To je važno i potrebno, ali ono najvažnije što gradi zajednicu jest upravo slabost, ono što je u nama slabo i ranjivo. Taj izbor valja uvijek iznova obnavljati, moram ga osobno svakoga dana potvrđivati.

Želja za napredovanjem, bogatstvom, moæi, duboko je upisana u svakome od nas!

Odabрати sebi mjesto za stolom s malenim, siromahom, suprotno je od naših prirodnih nagnuća, a Isus nas upravo na to poziva: "A i onome koji ga pozva, kaza: 'Kad priređuješ objed ili večeru, ne pozivaj svojih prijatelja, ni braće ni rodbine, ni bogatih susjeda, da ne bi možda i oni tebe pozvali i tako ti uzvratili. Nego, kad priređuješ gozbu, pozovi siromahe, sakate, hrome, slijepe.'" (Lk 14, 12-13).

To sam snažno mogao provjeriti i među svojom djecom: kad su još maleni, do 10-11 godina, oni jako vole biti za stolom s invalidima. U mladenačko doba, koje je obilježeno konformističkim stavom, moj se najstariji sin teškom mukom prilagođavao mome izboru i invalidnim osobama. On je hodao drugom stranom ulice da ga njegovi vršnjaci ne bi vidjeli s invalidima. Poslije, u osamnaestoj godini, on se promijenio, malo pomalo, i radio je godinu dana s bolesnom djecom na Filipinima.

Biti znak Kraljevstva

U našem svijetu mnogo je patnja, strašne su borbe koje ga razaraju, sučeljavamo se s velikim izazovima.

Pred tom činjenicom malenost naših zajednica može nam se činiti bez utjecaja i može nas obeshrabrivati, kao što nas obeshrabruju i naše nesavršenosti, sporosti, tromosti. Kad gledamo naš svijet, možemo se osjetiti zgaženi razdorima, podjelama, mržnjom, smrtima koje su tako burne, spektakularne. No, taj isti svijet mjesto je gdje raste Kraljevstvo, kao

malo sakriveno sjeme. Naše su zajednice to malo sjeme među mnogim drugima.

Tijekom stoljećâ Bog je u Crkvi uvijek pobuđivao zajednice s posebnim poslanjem, koje su bile odgovor na konkretnu potrebu. Radi se o sudjelovanju u Kristovu poslanju.

Svaka zajednica pozvana je da živi određeni vid toga poslanja, ali sve to je za jedinstveno Kristovo djelo.

Naše poslanje u Korablji sastoji se u tome da s Crkvama podijelimo blago koje u zajednici otkrijemo, dar siromaha i njihovu sposobnost da budu Božji. Invalidna osoba pozvana je na svetost kao i mi, kao i ja. Zbog toga je povezanost s različitim crkvama od životne važnosti. Mi želimo biti uključeni u naše pripadajuće župne zajednice. Mi želimo primati hranu svojih Crkava preko Riječi Božje, preko Euharistije. Mi tražimo da osobe s invalidnošću zauzmu punopravno mjesto u zajednici Božjega naroda.

Osim u našim Crkvama mi želimo podijeliti sa svima onima koji traže smisao svoga života, blago koje nama otkrivaju invalidne osobe preko slabosti kao jednog od putova zajedništva.

Poslanja su u Crkvi različita i sva su potrebna. Naše poslanje je redovito, skriveno. Mi smo pozvani svoj život podijeliti s nekoliko invalidnih osoba. Mi ih ne možemo izliječiti, ali smo pozvani ostati s njima, u našoj maloj svakidašnjici, veoma nezatnoj, banalnoj.

Završit ću riječima iz propovijedi jednoga belgijskog sveće-nika imenom Mihael, izrečenima na sprovodu jedne invalidne osobe iz njegove zajednice.

“Htio bih vam ispričati kako je Terezija upoznala Isusa. Bilo je to odmah po njezinu dolasku u zajednicu Betlehem, u ulici Souveraine. Kad sam je vodio kroz kuću, pokazao sam joj sliku Isusa na križu na vratima prostorije za molitvu. Rekao sam joj: ‘To, to je Isus.’ Ona mi je odgovorila: ‘Ah, ja ga ne poznam.’

Nismo joj držali vjeronauk. Ona je jednostavno sudjelovala u molitvenom životu zajednice. Jednog dana se razboljela. Ostala je u krevetu. To je za nju bilo kao da obavlja

duhovne vježbe. Imala je križ u svojoj sobi. Rekla nam je: 'Jesi li vidio moj križ? Ja ga jako volim.'

Imala je i mali plastični telefon, kakav djeca imaju za igru. Kad joj je bilo teško u početku, u Betlehemu, uzela bi svoj telefon i govorila bi: 'Alo, tata, nije u redu. Ovi nisu ljubazni sa mnom'. Poslije je zamijetila da je Jean Vanier netko veoma važan za nas u Korablji. Otad se, kad bi uzela svoj telefon, obraćala njemu 'Alo Jean, nije u redu!' Potom, jednoga smo dana čuli kako je govorila: 'Alo, Bože moj, ovi nisu dobri sa mnom.' Toga dana ona je uspostavila vezu s nebom. Možda je bila dirnuta Yvoninim riječima za vrijeme pretvorbe u misi: 'Gospodin moj i Bog moj.' U svemu dakle postoji postupnost: tata, Jean Vanier, moj Gospodin. Otkrila je da je on najveći od svih s kojima može računati.

No, Terezija dotad još nikada nije govorila o Isusu. Tijekom Svetog tjedna 1991. bila je s nama u Lurdu na hodočašću pokreta *Vjera i svjetlo*. Na Veliki petak u bazilici sv. Pija X. održavao se program pantomimom. Korabljina zajednica iz Anversa pantomimom je prikazivala Isusovu smrt na križu. Tereziju je to toliko uznemirilo da je zbog toga uvečer na Veliki petak u svom krevetu plakala. 'Ubili su Isusa'. U nedjelju, na Uskrs, održavala se je druga pantomima, na trgu u Lurdu - uskrsnuće Isusovo. Colette je primakla Tereziju u neposrednu blizinu povišenog mjesta gdje se odvijao program pantomime. Terezija je širom otvorenih očiju pratila program. Bila je presretna. Kad se vratila k našoj grupi rekla je: 'Živ je, trebam to kazati Yvoni (kliknula je). Radovala se je! Trebalo je da tu veselu vijest javi svima. Vraćajući se kući, na putu prema Bruxellesu, svratili smo na kratko pozdraviti njezinu mamu. Dvije minute po ulasku u kuću ona joj je rekla: 'Znaš, mama, Isus je živ'.

Dva mjeseca kasnije za vrijeme praznika u Austriji bio sam s njom sâm dok su se drugi kupali u jezeru. Pili smo *coca-colu* na terasi. Sjedili smo i šutjeli. Posve tiho, ona mi je povjerala svoju tajnu: 'On je živ!'"